

Bharat Chandak

SATYA ELECTRICALS

Polycab	Legrand	Mavells	IndoAsian
Finolex	Usha	Philips	Siemens

Tapadia Market, Chain Sukh Road, Latur-413512
Ph : (O) 243678, 244458, 250776, (R) 242018
Email:satyaelectricals@rediffmail.com

लातूर वर्ष ४ थे अंक ६२ वा मंगळवार दि.०६ ऑगस्ट २०२४ पृष्ठे ४

स्वागत मूल्य २ रु.

दिल्लीतील कोचिंग सेंटर्स बनली आहेत 'डेथ चेंबर्स' : सर्वोच्च न्यायालय

नायब राज्यपालांना १० नगरसेवक नियुक्तीचे अधिकार

दिल्लीच्या जुन्या राजिंदर नगरमधील कोचिंग सेंटर्सच्या तळघरात पुरामुळे नागरी सेवा परीक्षांची तयारी करणार्या तिघांच्या मृत्यूची सर्वोच्च न्यायालयाने सोमवारी स्वतःहून दखल घेतली. न्यायमूर्ती सूर्यकांत आणि उच्च न्यायालय यांच्या खंडपीठाने केंद्र आणि दिल्ली सरकारला नोटीस बजावून उत्तर मागितले आहे. दिल्लीतील कोचिंग सेंटर्स डेथ चेंबर्स बनली आहेत, असे निरीक्षणही यावेळी खंडपीठाने नोंदवले. खंडपीठाने नमूद केले की, दिल्लीतील कोचिंग सेंटर्स हे सुरक्षिततेच्या नियमांचे आणि जीवनासाठी मूलभूत मानकांचे पूर्णपणे पालन करत नाहीत तोपर्यंत ते ऑनलाईन काम करू शकतात. या संस्था देशाच्या विविध भागांतून आलेल्या इच्छुकांचा जीव धोक्यात घालत आहेत. या प्रकरणी सर्वोच्च न्यायालयाने केंद्रासह दिल्ली सरकार आणि दिल्ली महानगरपालिकेला सध्या अस्तित्वात असलेल्या सुरक्षेच्या

नियमांचे तपशीलवार उत्तरे दाखल करण्याचे निर्देश दिले आहेत. खंडपीठाने कोचिंग सेंटर्समधील विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षिततेबद्दल आणि आरोग्याबद्दल तीव्र चिंता व्यक्त केली आहे. दिल्लीच्या जुन्या राजिंदर नगरमधील कोचिंग सेंटर्सच्या तळघरात पुराचे पाणी घुसल्याने उत्तर प्रदेशातील श्रेया यादव (२५), बिहारमधील तान्या सोनी (२५) आणि केरळमधील नेविन डेल्विन (२४) यांचा बुडून मृत्यू झाला होता. या दुर्घटनेच्या पार्श्वभूमीवर, विविध कोचिंग संस्थांमधील विद्यार्थ्यांनी वाढीव सुरक्षा उपायांची मागणी करत निदर्शने सुरु आहेत. दरम्यान, तीस हजारी न्यायालयाने जुन्या राजेंद्र नगर येथील तळघराच्या सहमालकांचा जामीन अर्ज फेटाळून लावला आहे.

नवी दिल्ली : प्रतिनिधी सुप्रीम कोर्टाने सोमवारी दिल्लीतील केजरीवाल सरकारला मोठा झटका दिला आहे. नायब राज्यपालांचे नामनिर्देशित दहा नगरसेवकांची नियुक्ती करण्याचा अधिकार कोर्टाने कायम ठेवला आहे. तसेच या नियुक्तीसाठी सरकारची सहमती आवश्यक नसल्याचेही कोर्टाने स्पष्ट केले आहे. नायब उपराज्यपाल सरकारच्या सल्ल्याशिवाय दहा नामनिर्देशित नगरसेवकांची नियुक्ती करू शकतात, त्यांना तो अधिकार असल्याचे कोर्टाने म्हटले आहे. हा आम आदमी पक्षासाठी मोठा धक्का मानला जात आहे. या नगरसेवकांच्या नियुक्तीवरून मागील काही दिवसांपासून वाद सुरु होता. नगरसेवकांच्या नियुक्त्या रद्दखल्याने स्थायी समितीची निवडणूकही रद्दखली होती. कारण हे नगरसेवकही यामध्ये मतदान करतात.

रेणापूर गटविकास अधिकारी यांच्या चौकशीसाठी ६ ऑगस्ट रोजी समिती रेणापूर येथे येणार

जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांच्या आदेशाचे पालन होणारच

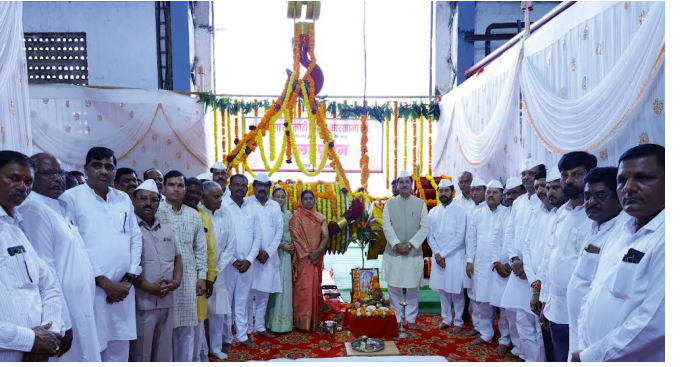
लातूर / प्रतिनिधी :- जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांनी रेणापूर पंचायत समितीचे गटविकास अधिकारी यांच्या कारभाराची चौकशी करण्यासाठी १८ जुलै २०२४ रोजी दिलेल्या आदेशाचे पालन होणार असून लातूर पंचायत समिती चे गटविकास अधिकारी हे आपल्या सहकाऱ्यासह मंगळवारी दि. ६ ऑगस्ट २०२४ रोजी रेणापूर पंचायत समिती येथे येणार असून तक्रारी व पुराव्याच्या अनुषंगाने चौकशी करणार आहेत.अशी माहिती कार्यालयाच्या वतीने देण्यात आली आहे. रेणापूर पंचायत समितीचे गटविकास अधिकारी यांच्या कारभाराची चौकशी करून निरालंबित करण्याची मागणी साठी रेणापूर तालुक्यातील पत्रकारांच्या वतीने जिल्हाधिकारी , मुख्य कार्यकारी अधिकारी , पालकमंत्री , खासदार ,

व लातूर ग्रामीण मतदारसंघाचे आमदार यांना निवेदनाद्वारे मागणी करून रेणापूर तहसील कार्यालयासमोर एक दिवसाचे ठिय्या आंदोलन करण्यात आले होते .पत्रकारांच्या आंदोलनास जिल्हा परिषदेचे उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी(पंचायत)दत्तात्रय गिरी यांनी भेट दिली होती व निवेदना नुसार व पुराव्यानुसार चौकशी करू अशी आश्वासन दिले होते या आश्वासनाची पूर्तता म्हणून जिल्हा परिषदेचे उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (पंचायत) दत्तात्रय गिरी यांनी १८ जुलै २०२४ रोजी जिल्हा परिषद लातूर येथे जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांच्या समवेत पत्रकार शिष्ट मंडळ बैठकीचे आयोजन केले होते. या बैठकीमध्ये सर्व विषयावर चर्चा करण्यात आली दिलेल्या पुरव्याच्या अनुषंगाने जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी

अधिकारी यांनी चौकशीसाठी गटविकास अधिकारी लातूर यांच्या नेतृत्वाखाली समिती गठीत केली होती.मात्र कामाच्या व्यस्ततेमुळे समितीला वेळ मिळत नव्हता आता तो मिळाला असून चौकशी समिती लातूर पंचायत समितीचे गटविकास अधिकारी यांच्या नेतृत्वाखाली आपल्या सहकार्यासह मंगळवार दिनांक ६ ऑगस्ट २०२४ रोजी रेणापूर पंचायत समिती येथे येणार असून तक्रारीतील नमूद ग्रामपंचायत व इतर विषयाच्या अनुषंगाने चौकशी करण्यात येणार आहे. सर्व संबंधितांनी मूळ अभिलेख्यासह उपस्थित राहावे असे समितीच्या वतीने गटविकास अधिकारी पंचायत समिती रेणापूर यांना लेखी कळवण्यात आल्याचे कळते .तसेच तालुक्यातील गावांना भेटी देणार आहे असे ऐकाला मिळत आहे.

रेणा साखर कारखाना येथे सहकार महर्षी दिलीपरावजी देशमुख व आ. धिरज विलासराव देशमुख यांच्या हस्ते मील रोलर पुजन संपन्न.

दिलीप नगर, निवाडा :- शेतकरी बांधवांच्या जिवनात आपल्या कार्यातून आर्थिक परिवर्तन घडवून आणलेल्या रेणापूर तालुक्यातील निवाडा येथील रेणा सहकारी साखर कारखाना येथे गळीत हंगाम २०२४- २०२५ साठी मील रोलचे पुजन राज्याचे माजी मंत्री तथा मांजरा परिवारातील साखर कारखान्याचे मार्गदर्शक सहकार महर्षी दिलीपरावजी देशमुख व लातूर ग्रामीणचे आमदार तथा लातूर जिल्हा बँकेचे अध्यक्ष धिरज विलासरावजी देशमुख यांच्या हस्ते संपन्न झाले. यावेळी रेणाचे चेअरमन सजैराव मोरे, व्हा. चेअरमन अनंतराव देशमुख, माजी आमदार तथा संचालक त्र्यंबक भिसे, राज्य साखर संघाचे सदस्य तथा संचालक आबासाहेब पाटील, रेणा कारखान्याचे माजी चेअरमन तथा संचालक यशवंतराव पाटील, जिल्हा बँकेचे व्हा चेअरमन प्रमोद जाधव, ट्रेन्टीवन कारखान्याचे व्हा.चेअरमन श्री. विजय देशमुख, श्री संत मारोती महाराज कारखान्याचे चेअरमन शाम भोसले, रेणाचे कार्यकारी संचालक बी. व्ही. मोरे, मांजरा कारखान्याचे कार्यकारी संचालक पंडित देसाई, विलास कारखान्याचे कार्यकारी संचालक संजीव देसाई, संत शिरोमणीचे कार्यकारी संचालक रविशंकर बरमदे, जागृती शुगरचे प्रकल्प व्यवस्थापक गणेश येवले, मांजरा शुगर इंडस्ट्रीजचे जनरल मॅनेजर सतिश वाकडे, संचालक धनराज देशमुख, संजय हरिदास,

प्रेमनाथ आकणगिरे, संग्राम माटेकर, प्रविण पाटील, संभाजी रेड्डी, शहाजीराव हाके, श्री. तानाजी कांबळे श्री. लालासाहेब चव्हाण, श्री. अनील कुटवाड, संचालीका सौ. वौशालीताई माने, सौ. अमृताताई देशमुख, स्नेहलराव देशमुख, श्री सतीश पाटील जिल्हा बँकेचे माजी संचालक संभाजी सुळ, श्री सतीश पाटील वडगांवकर, कारखान्याचे मुख्य शेतकी अधिकारी श्री. एस.एस. भोसले, डिस्ट्रिब्युटर इन्चार्ज डी. बी. देशमुख, चिफ केमीस्ट पी.बी. केदार, चिफ इंजिनियर पी.एम. चव्हाण, चिफ अकॉउंट एम. एस. निंबाळकर पर्यावरण अधिकारी व्ही.ए. वडवले यांच्यासह अधिकारी व कर्मचारी आदींची उपस्थिती होती.

विलासरावांनीच लातूरच्या विकासाची घडी बसवली माऊली ज्वेलर्सच्या श्रावण महोत्सवाचा श्रीमती वैशालीताई देशमुख यांच्या हस्ते शुभारंभ

कागलचा पुढचा आमदार मीच!; समरजीत घाटगे

लातूर / प्रतिनिधी :- विलासराव विलासराव देशमुख यांनीच लातूरच्या विकासाची घडी बसवली.त्याला लातूरकरांनी भरभरून साथ दिल्यामुळेच लातूरच्या विकासाची घडी विस्कटली नाही.आज माजी मंत्री आमदार अमित देशमुख आणि आमदार धिरज देशमुख लातूरकरांच्या प्रचंड पाठींब्याच्या बळावरच लातूरच्या विकासाचा रथ समर्थपणे पुढे घेऊन जात आहेत. देशमुख कुटुंबिय लातूरकरांच्या अपेक्षा पूर्ण करण्यात कधीही कमी पडणार नाहीत, असे प्रतिपादन विलास सहकारी साखर कारखान्याचे चेअरमन श्रीमती वैशालीताई विलासराव देशमुख यांनी केले. ज्वेलरीमध्ये अल्पावधीत स्वतःचा ब्रॅंड निर्माण करणाऱ्या येथील माऊली ज्वेलर्सच्या वतीने आयोजित श्रावण गौरी-गणपती महोत्सवाचा शुभारंभ शनिवारी सायंकाळी विलास सहकारी साखर कारखान्याचे चेअरमन श्रीमती वैशालीताई विलासराव देशमुख यांच्या हस्ते झाला. त्याप्रसंगी श्रीमती वैशालीताई देशमुख बोलत होत्या. प्रारंभी चेअरमन व्ही.पी.पाटील, संचालिका सौ.चंद्रकला

व्यंकटराव पाटील आणि पाटील कुटुंबियांच्या वतीने उपस्थित मान्यवरांचे स्वागत करण्यात आले पुढे बोलताना श्रीमती वैशालीताई देशमुख म्हणाल्या, लातूरमध्ये जे जे नव ते ते हवं, हे ब्रिद विलासराव विलासराव देशमुख यांचे आहे.त्यानुसार लातूरमध्ये येत असलेले नवनवीन उद्योग, व्यवसाय, फर्म यांचे त्यांनी स्वागत करून उद्योग, व्यवसायात येणाऱ्या प्रत्येकांना सातत्याने

प्रोत्साहन दिले. त्यामुळेच लातूरचा चौफेर विकास झालेला दिसून येत आहे. व्ही.पी.पाटील यांनी माऊली ज्वेलर्सच्या माध्यमातून श्रावण गौरी-गणपती महोत्सवाचा सुरु केला आहे त्यास ग्राहक भरभरून प्रतिसाद देतील, असे आशिरवाद दिले. प्रास्ताविक करताना चेअरमन व्ही.पी.पाटील यांनी माऊली ज्वेलर्सची वाटचाल नमूद करून विलासराव विलासराव देशमुख व श्रीमती वैशालीताई देशमुख यांच्या आशिर्वादांमुळेच व्यवसायात यशस्वी झालो. माझ्या प्रत्येक उपक्रमाला विलासराव विलासराव देशमुख, श्रीमती वैशालीताई देशमुख यांनी खुप मोठे सहकार्य केले.या दोघांच्या रुपाने मला माझ्या आयुष्यात गॉड फादर आणि गॉड मदरही मिळाली. त्यांच्या पावण स्पशाने माझे जीवन बदलून गेले, असे सांगितले. यावेळी डॉ. सारीका देशमुख, डॉ. अशोक आरदवाड, डॉ. सांगळे, महादेव साबडे, कासले, डॉ. हंडरगुळे, कलंत्री, बलदवा, आर बी.माने, विजय पाटील, अनिल शिंदे, आशिष व्यंकटराव पाटील, किरण आशिष पाटील, सौ.अश्विनी धिरज शिंदे, धिरज गोकूळ शिंदे यांच्यासह अनेक मान्यवर, ग्राहक उपस्थित होते.

कोल्हापूर : प्रतिनिधी कागलमध्ये आगामी विधानसभा निवडणुकीच्या अनुषंगाने राजकीय घडामोडींना वेग आला आहे. या मतदारसंघातून महायुतीकडून पालकमंत्री हसन मुश्रीफ, भाजपाचे नेते समरजीत घाटगे या दोघांपैकी एक संभाव्य उमेदवार असण्याची शक्यता आहे. त्यामुळे आतापासूनच मुश्रीफ आणि घाटगे यांच्यातील राजकीय संघर्ष उसळून आल्याचे पाहायला मिळत आहे. दोन्ही गटांत उमेदवारीसाठी चुरस निर्माण झाली असून वरिष्ठ नेत्यांवर आतापासूनच दबावतंत्र सुरु असल्याचे चित्र आहे. अशातच समरजीत घाटगे यांच्याविरोधात माध्यमातून

सुरु असलेल्या बातम्यांमुळे कागलमधील राजकारण ढवळून निघाले आहे. घाटगे यांच्याशी राष्ट्रवादी शरद पवार गटाने संपर्क केल्याची माहिती समोर आल्यानंतर घाटगे यांनी ही माहिती खोडून काढली आहे. भाजप नेते समरजीत घाटगे बोलताना म्हणाले, मी महायुतीतच आहे. माझ्याबद्दल काहीकडून खोटेबातम्या पेरण्याचा प्रयत्न सुरु आहे. येणा-या विधानसभा निवडणुकीत कागलमधून मीच आमदार होणार आहे, असा विश्वास व्यक्त करत माझी तयारी पूर्ण झाल्याने काहींच्या पोटात गोळा आला आहे. वेळप्रसंगी अपक्ष लढू पण इतर ठिकाणी जाणार नाही.

'मनसे' असंतुष्टांसाठी पर्याय ठरण्याची चिन्हे!

मुंबई : वृत्तसंस्था विधानसभेच्या आगामी निवडणुकीसाठी सर्वच पक्षांनी तयारीला सुरुवात केली आहे. त्यात यंदा महाविकास आघाडी विरोधात महायुती असा थेट सामना पाहायला मिळणार आहे. त्यातच मनसेकडूनही २०० ते २५० जागा लढण्याची तयारी करण्यात येत आहे. राज ठाकरे महाराष्ट्र दौ-यावर निघाले आहेत. राज्यातील विविध भागात जात ते पदाधिकारी, कार्यकर्ते आणि तिथल्या लोकांशी संवाद साधत

आहेत. मात्र यातच राज ठाकरे शरद पवारांचा जुना आवडता डाव यंदाच्या विधानसभा निवडणुकीत खेळण्याची शक्यता जवळपास स्पष्ट झाली आहे. २०१९ च्या निकालानंतर महाराष्ट्रातील राजकारण बदलले. एकेकाळी राज्यात ३-४ पक्ष एकमेकांच्या विरोधात असायचे त्यामुळे ब-याच इच्छुकांना अनेक पर्याय उपलब्ध असायचे. इच्छुक उमेदवारही अनेक पक्षांचा शोध घ्यायचे. मात्र

यंदाच्या लोकसभा निवडणुकीपासून राज्यात महाविकास आघाडी आणि महायुती हे दोनच पर्याय समोर आले. यंदा सत्तेत कुठल्याही प्रकारे आपला वाटा

हवा यादृष्टीने राज ठाकरे आणि मनसे टीम तयारीला लागली आहे. महायुती आणि महाविकास आघाडीत एका पक्षाला तिक्तीट मिळाले तर इतर २ पक्षातील इच्छुक नाराज होतील. त्यात एखादा सक्षम बंडखोर उमेदवार 'मनसे' तिक्तीटावर उभा राहू शकतो. राज्यात किमान ८ ते १० आमदार निवडून आले तर मनसेचे महत्त्व पुन्हा वाढू शकते.

संपादकीय....

सत्ताधार्यांना कोंडीत पकडण्याचा प्रयत्न

संसदेच्या अधिवेशनाचा दुसरा आठवडा संपला. या अधिवेशनात विरोधकांनी आक्रमकपणा दाखवून सत्ताधार्यांना अनेकवेळा कोंडीत पकडले. विरोधकांच्या या आक्रमकतेमुळे सत्ताधार्यांचा संयम सुटताना दिसला. शांत आणि मृदुभाषी मंत्रीही संतापाच्या भारत दिसले. सत्ताधारी पक्षाची ही भूमिका विरोधकांच्या आक्रमक रणनीतीवर पलटवार आहे की निराशेतून निर्माण झालेल्या नाराजीचा परिणाम आहे? काहीही असले, तरी केंद्र सरकारसाठी ही परिस्थिती उद्भवणे योग्य नाही. संसदेच्या सभागृहामध्ये सत्ताधार्यांना जेरीस आणण्यासाठी विरोधक प्रश्नांचा भडीमार करत असतात. जेणेकरून सरकारला कोंडीत पकडता येण्याची अधिक संधी मिळाले. सत्ताधारी पक्षालाही विरोधकांची ही चाल माहिती असते. विरोधकांच्या प्रश्नांना उत्तर देताना सरकार राजकीय पलटवार करत असते. यामधून विरोधकांची नामुष्की आणि सरकारची प्रतिष्ठा उंचावण्याचा सर्वतोपरी प्रयत्न होतो; मात्र या सर्व गोष्टींमध्ये सत्ताधारी कधीच आपला संताप दाखवत नाहीत. आपल्या पक्षाच्या खासदारांना विरोधकांवर पलटवार करायला लावतो. मंत्रिमंडळातील मंत्री कधीच संयमाचा ताबा सुटू देत नाहीत; पण संसदेच्या या अधिवेशनात सर्व काही वेगळेच दिसत आहे. विरोधी पक्ष सत्ताधार्यांवर हल्लाबोल करत आहेत, तर प्रत्युत्तरात सत्ताधारी पक्षाचा संयम सुटून थेट मंत्री गदारोळ करत वेल मध्ये येत आहेत. लोकसभेत केंद्रीय मंत्री रवनितसिंह बिट्टू आणि काँग्रेसचे खासदार चरणजित सिंह चन्नी यांच्यात जोरदार वादावादी झाली तेव्हा त्याची प्रचिती आली. प्रकरण वाढतच गेल्याने सभागृहाचे कामकाज तहकूब करावे लागले. सभागृहाचे कामकाज सुमारे ३५ मिनिटांसाठी तहकूब करण्यात आले. जालंधरचे काँग्रेस खासदार आणि पंजाबचे माजी मुख्यमंत्री चन्नी सभागृहात अर्थसंकल्पावरील चर्चेदरम्यान बोलत असताना हा गोंधळ झाला. अर्थसंकल्पावरील चर्चेला उत्तर देताना अर्थमंत्री निर्मला सीतारामन यांचा अनेकवेळा संयम सुटला. उत्तरादरम्यान संताप व्यक्त करणार्या मंत्र्यांमध्ये रेल्वेमंत्री अश्विनी वैष्णव यांची सर्वाधिक चर्चा झाली. अश्विनी वैष्णव केंद्रीय मंत्रिमंडळातील मंत्र्यांमध्ये सर्वात मृदुभाषी, सौम्य आणि शांत मानले जातात. मात्र, रेल्वे अर्थसंकल्पात अनुदानाच्या मागणीला उत्तर देताना त्यांचे बेलगाम स्वरूप चर्चेचा विषय ठरले. अश्विनी वैष्णव यांचे हे रूप यापूर्वी पाहिले नव्हते. संसदेत उत्तरे देताना जवळपास सर्वच मंत्री संतप्त अवस्थेत दिसले. सत्ताधारी पक्षाच्या रणनीतीची संपूर्ण कमान केंद्रीय गृहमंत्री अमित शहा यांच्याकडे आहे. अमित शहा हे आक्रमक डावपेचांसाठी ओळखले जातात. मंत्र्यांचा प्रतिसाद पाहता अमित शहा यांनी तशा सूचना दिल्याचे दिसते. यामागे विरोधकांची आक्रमक भूमिका असल्याचे मानले जात आहे. राष्ट्रपतींच्या अभिभाषणावरून विरोधकांनी आक्रमकपणे सत्ताधार्यांवर हल्लाबोल केला. विशेषतः काँग्रेस नेते आणि विरोधी पक्षनेते राहुल गांधी यांचा नवा लूक पाहता सत्ताधारी पक्ष पूर्णपणे बँकफूटवर असल्याचे दिसून आले. अर्थसंकल्पावरील चर्चेदरम्यानही राहुल गांधी यांनी आपल्या ४० मिनिटांच्या संक्षिप्त भाषणात बरेच आरोप केले. राहुल गांधी यांच्या दोन्ही भाषणांची सभागृहाच्या आत आणि बाहेर चर्चा झाली. त्यामुळे संसदेच्या कामकाजादरम्यान सत्ताधारी पक्षावर दबाव स्पष्ट दिसत होता. राहुल गांधी यांच्या तुलनेत वक्तृत्व कलेत जाणकार समजले जाणारे पंतप्रधान नरेंद्र मोदी हे सुद्धा कमकुवत झाल्याचे दिसून आले. त्यांच्या भाषणात नव्या गोष्टीपेक्षा जुन्याची पुनरावृत्ती अधिक दिसून आली. सत्ताधारी पक्षातही तो उत्साह त्यांच्या भाषणादरम्यान दिसून आला नाही. तेव्हापासून सत्ताधारी पक्षाची रणनीती हाताळणार्या अमित शहा यांनी आपल्या सर्व खासदारांना आणि मंत्र्यांना आक्रमक वृत्तीने आपले म्हणणे मांडण्याचे निर्देश दिले आहेत. अर्थसंकल्पावरील चर्चेदरम्यान माजी केंद्रीय मंत्री अनुराग ठाकूर यांच्या भाषणात त्याचा परिणाम दिसून आला. अर्थसंकल्पाच्या आकड्यांऐवजी विरोधकांवर हल्ला चढवण्यासाठी सत्ताधार्यांनी मागे-पुढे पाहिले नाही. हा क्रम पुढे नेण्यासाठी मंत्र्यांची फौजही कामाला लागली. पावसाळी अधिवेशनाच्या पहिल्याच आठवड्यात विरोधकांसमोर हतबल झालेला सत्ताधारी पक्ष दुसऱ्या आठवड्यात आक्रमक झाला. हे निराशेतून उचललेले पाऊल होते की धोरणात्मक विजय, हे नंतर ठरवले जाईल ; मात्र सत्ताधार्यांचे हे रूप सर्वसामान्यांना पसंत पडणार नाही. सत्ताधार्यांकडून सर्वसामान्यांना संयमाची अपेक्षा आहे. सत्ताधार्यांना चुका करायला भाग पाडणे, हे विरोधकांचे काम असते. सत्ताधार्यांनी घेतलेल्या भूमिकेवरून ते विरोधकांच्या डावपेचांचे बळी ठरल्याचे स्पष्ट होते. राहुल गांधी हे अदानी, महागार्ड, बेरोजगारीसह अनेक मुद्द्यांवर आक्रमक झाल्याचे दिसून आले. त्यांच्या प्रश्नांना उत्तर देताना सत्ताधार्यांमध्ये गोंधळ दिसून आला. त्यांना योग्य उत्तरे देता आली नाहीत हे दिसून आले. राष्ट्रपती द्रौपदी मुर्मू यांच्या अभिभाषणावरील भाषण संपवून पंतप्रधान नरेंद्र मोदी सभागृहाबाहेर गेले, तेव्हा सत्ताधारी पक्षाचे सर्व खासदार त्यांच्या स्वागतासाठी रांगेत उभे असल्याचे दिसले; मात्र पंतप्रधान मोदी यांचे भाषण संपल्यानंतर अमित शहा वेगळ्या बाजूने निघाले आणि पंतप्रधान दुसऱ्या बाजूने गेल्याचे दिसून आले. पंतप्रधान मोदी यांच्या मागे एकही मंत्री दिसला नाही, तर मंत्री आणि खासदार अमित शहा यांच्या मागे गेले. सभागृहातील ही वागणूक सत्ताधारी पक्षात काहीतरी गडबड असल्याचे दर्शवत आहे. त्याचवेळी एक गोष्ट स्पष्ट झाली आहे

जागतिक तापमानवाढीमुळे होणा-या हवामान बदलांचा मुकाबला करण्यासाठी आज जगभरातील देश अर्थसंकल्पात विशेष तरतुदी करत आहेत. फ्रान्सने २०१९ मध्ये आपल्या एकूण खर्चाच्या दहा टक्केवाटा पर्यावरण संरक्षणासाठी बाजूला काढून ठेवला आहे. तसेच नेपाळने एकूण बजेटच्या २७ टक्केनिधी ग्रीनबजेटसाठी राखून ठेवला आहे आणि यावर्षी किरीबाती सीं देशाने पर्यावरण संरक्षणाच्या निधी वाटपात प्रत्येक व्यक्तीमागे २० टक्केनिधी राखून ठेवला आहे. भारतात ओडिशा राज्याने २०१९-२० मध्ये हवामान बदलासंदर्भातील अर्थसंकल्प मांडला होता. पर्यावरणाबाबत सजगता दाखविणारे आणि गुंतवणूक करणारे ते पहिले राज्य ठरले. त्यानंतर बिहार, आसाम, मेघालय, पॉडचेररीने यासाठी ठोस पावले उचलली. अलीकडेच राजस्थाननेही ग्रीन बजेटचा उल्लेख केला आहे.

अलिकडेच राजस्थानने आपल्या वार्षिक अर्थसंकल्पात आर्थिक विकास आणि सामाजिक कल्याणाशी संबंधित अनेक योजनांची घोषणा करताना ‘ग्रीन बजेट’ चा उल्लेख केला. ग्रीन बजेटची संकल्पना बहुतांश लोकांना माहीत नसेल आणि त्यामुळेच त्याचे महत्त्व आणि गरज याचे विश्लेषण करण्याची तीव्रता कधी जाणवली नाही. वास्तविक कोणत्याही राज्यात किंवा देशात अर्थसंकल्प तयार करताना आर्थिक आणि सामाजिक विकासाचा प्रामुख्याने विचार केला जातो. यासाठी गरजेनुसार निधीची तरतूद केली जाते. परंतु हवामान बदलामुळे जगावर व्यापक परिणाम होत असताना विकासाच्या व्याख्येत अजूनही ग्रीन बजेटच्या संकल्पनेला स्थान मिळाले नाही. २०२४-२५ च्या अर्थसंकल्पात राज्यांनी वृक्षारोपण, प्रत्येक जिल्ह्यात मातृ वन अभियान, वनमित्रांची नियुक्ती यासंदर्भातील तरतुदी केल्या होत्या. त्याच वेळी फॉरेस्ट कार्बन क्रेडिट सर्टिफिकेशन मॅकेनिझम म्हणजेच वन कार्बन क्रेडिट प्रमाणपत्राच्या आवश्यकतेचा उल्लेख केला. पर्यावरणासंदर्भात काम करताना विनाशकारी गॅस उत्सर्जन कमी करण्याच्या कामापोटी देशांना कार्बन क्रेडिट दिले जाते. सामान्य व्यक्तीसाठी कार्बन उत्सर्जन, ग्रीन गॅस यासारख्या गुंतागुंतीच्या गोष्टी ठरू शकतात. सध्याच्या धावपळीच्या काळात या गोष्टी लगेचच समजणे कठीण असून सामान्य व्यक्तीकडे तेवढा वेळही नसतो. असे असले तरी प्रत्येकाला गेल्या काही दशकांत जगभरात वाढलेली उष्णता, अवकाळी पाऊस, अचानक बदलणारे हवामान, प्रचंड पाऊस किंवा

कडक ऊन यासारख्या पर्यावरणीय बदलाचे चांगले आकलन आहे. अशा वेळी नागरिकांना पर्यावरण संरक्षणाच्या कामात सामावून घेणे अशक्य नाही. भारतासारख्या विकसनशील देशात शेतक-यांचे योगदान अतुलनीय आहे. त्यामुळे कार्बन उत्सर्जन रोखण्यासाठी त्यांची भूमिका ही भारत सरकारने अधोरेखित केली आहे. भारताने २०७० पर्यंत देशाला कार्बन शून्य करण्याची घोषणा केली आणि यानुसार शेतक-यांनी वनीकरण मोहिमेच्या माध्यमातून केलेल्या वृक्षलागवडीतून कार्बन क्रेडिट खरेदी करण्याचा सरकारने निर्णय घेतला. यानुसार शेतक-यांना प्रत्येक वृक्षारोपणासाठी अंदाजे ३५० ते ४०० रुपये मिळतील. हवामान बदल आज जागतिक पातळीवरच्या सार्वजनिक व्यासपीठावर धोरणात्मक चर्चे च्या केंद्रस्थानी आले आहे. जागतिक आरोग्य संघटनेने अधिकृतरीत्या हवामान बदलाला २१ व्या शतकातील आरोग्याच्या दृष्टीने सर्वाधिक हानीकारक घटकांपैकी एक असल्याचे म्हटले आहे. यादृष्टीने सर्वोच्च न्यायालयाने देखील एप्रिल महिन्यात एका प्रकरणाची सुनावणी करताना जनतेला हवामान बदलामुळे होणा-या प्रतिकूल परिणामांच्या प्रभावातून मुक्त होण्याचा अधिकार असल्याचे म्हटले आहे. भारतात हवामान बदल आणि संबंधित मुद्याबाबत कोणताही सर्वकष कायदा नाही. तरीही अधिकृतपणे सरकारच्या धोरणात, नियमांत हवामान बदलाच्या नकारात्मक प्रभावांची वेळोवेळी दखल घेतली गेली आहे. वीरेंद्र गौड विरुद्ध हरियाणा सरकार या प्रकरणात न्यायालयाने स्वच्छ पर्यावरणाच्या अधिकाराला भारतीय राज्यघटनेच्या २१ कलमानुसार जीवनाचा मूलभूत अधिकार असल्याचे म्हटले आहे. या निकालात वातावरणात संतुलन राखणे अणि स्वच्छ पर्यावरण उपलब्ध करून देण्याबाबत राज्याकडे असलेल्या जबाबदारीची जाणीव करून दिली. आजच्यादला जगातील असा कोणताच भाग राहिला नाही की तेथे हवामान बदलाला फटका बसलेला नाही. वाढत्या तापमानामुळे पर्यावरणाची हानी होत असून नैसर्गिक संकटे, खाद्य सुरक्षेवर टांगीत तलवार यासारखी आव्हाने समोर येत आहेत. हवामानबदल हा धोकादायक पातळीवर जाणार असल्याचे शास्त्रज्ञांनी अगोदरच स्पष्ट केलेले आहे आणि जगभरातील लाखो लोक आपल्या आरोग्याच्या माध्यमातून त्याची किंमत मोजत आहेत. २०१९ मध्ये ‘लॅन्सेट काऊंटडाऊन’ अहवालात ढासळणारे आरोग्य आणि हवामान

श्रावण मासारंभ

श्रावण महिना हा हिंदू पंचांगानुसार आणि भारतीय सौर दिनदर्शिकेनुसार वर्षातला पाचवा महिना आहे. या महिन्याच्या पौर्णिमेला चंद्र श्रवण नक्षत्रात असतो, त्यावरून या महिन्याला श्रावण असे नाव मिळाले आहे. भारतीय राष्ट्रीय दिनदर्शिकेतला श्रावण महिना हा जुलैच्या उत्तरार्धात पौर्णिमेपासून सुरू होतो आणि ऑगस्टच्या तिसऱ्या आठवड्यात पुढील पौर्णिमेच्या दिवशी संपतो. तमिळ कॅलेंडरमध्ये तो अवनी म्हणून ओळखला जातो आणि सौर वर्षाचा पाचवा महिना असतो. चंद्र धार्मिक कॅलेंडरमध्ये श्रावण हा अमावस्येपासून सुरू होतो आणि तो वर्षाचा पाचवा महिना असतो. श्राबोन हा सौर बंगाली कॅलेंडरचा चौथा महिना आहे. तसेच नेपाळी कॅलेंडरचा चौथा महिना असतो. श्रावण हा वर्षा ऋतुचा (पावसाळ्याचा) दुसरा महिना असतो. साधारणतः ८ किंवा ११ आणि ऋचित १९ वर्षांनी अधिक श्रावेतो. त्या महिन्यात येणाऱ्या शुक्ल किंवा वद्य या दोन्ही एकादश्यांना कमला एकादशी हे नाव आहे. उत्तर हिंदुस्थानात या एकादश्यांना अनुक्रमे पद्मिनी आणि परम एकादशी म्हणतात. एकादश्या वारळ्याचा वन अधिक श्रावणात कोणतेही हिंदू सण किंवा व्रताचे दिवस येत नाहीत. ज्यावर्षी अधिक श्रावण असतो त्यावर्षी

पाच महिन्यांचा चातुर्मास असतो. चातुर्मासात लग्ने होत नसल्याने ती अधिक श्रावणातही होत नाहीत.

श्रावण महिन्याला सर्व सणांचा राजा म्हणले जाते. श्रावण महिन्यातील प्रत्येक वारी कोणत्याना कोणत्या देवतेची पूजा वा व्रत करण्याची हिंदू आणि जैनधर्मीयांची परंपरा आहे. या विशिष्ट महिन्यात केल्या जाणाऱ्या शंकराच्या उपासनेला हिंदू धर्मात विशेष महत्त्व आहे. संपूर्ण भारतीय उपखंडासाठी श्रावण महिना खूप महत्त्वाचा आहे कारण तो नैऋत्य मान्सूनच्या आगमनाशी जोडलेला आहे. श्रावण शुद्ध पंचमीच्या दिवशी नागांची पूजा करण्याची परंपरा भारतीय संस्कृतीत प्रचलित आहे. तसेच श्रावण पौर्णिमा (रक्षाबंधन, नारळी पौर्णिमा) हा सण हिंदू महिन्यांपैकी श्रावण महिन्यातील पौर्णिमेच्या दिवशी साजरा केला जातो. या दिवशी समुद्रकिनारी राहणारे लोक वरुणदेवते प्रित्यर्थ समुद्राची पूजा करून त्याला नारळ अर्पण करतात. या दिवशी मासेमारी करणारे महाराष्ट्रातले कोळी व समुद्राशी निगडित असलेल्या व्यवसायांतील इतर लोक समुद्राची पूजा करून त्यास नारळ अर्पण करतात. पावसाळ्यात बंद असलेले मासे पकडणे या दिवसापासून परत सुरू होते. ज्या कुटुंबात रोजच्या खाण्यात नारळ नसतो,

त्याही मराठी घरांमधून या दिवशी नारळीभात, नारळाच्या वड्या यांसारखे नारळापासून बनलेले खाद्य पदार्थ बनवतात. याच दिवशी बहीण भावाच्या हातात राखी बांधते त्यावरून या पौर्णिमेला राखी पौर्णिमा असे म्हणतात. ही पौर्णिमा पोवती पौर्णिमा म्हणूनही ओळखली जाते, कारण या दिवशी सुताची पोवती करून ती विष्णू, शिव, सूर्य इत्यादी देवतांना अर्पण करतात व मग कुटुंबातील स्त्री-पुरुष ती पोवती हातात बांधतात. याच दिवशी श्रवण नक्षत्र असल्याने ब्राह्मण पुरुष उपाकर्म करून नवीन यज्ञोपवीत धारण करतात. या विधीला श्रावणी असे नाव आहे. श्रावणी ही श्रावण पौर्णिमेलाच करतात असे नाही, श्रावणी हस्त नक्षत्रात चंद्र असताना ‘श्रावण शुक्ल पंचमी’लाही असू शकते. पौर्णिमेला चंद्रग्रहण असल्यास श्रावण पौर्णिमेला श्रावणी नक्षीच करत नाहीत. ऋग्वेदांची श्रावणी, यजुर्वेदांची श्रावणी, तैत्तिरीय शाखा व तिच्या अंतर्गत येणाऱ्या हिरण्यकेशी उपशाखेच्या ब्राह्मणांची श्रावणी या वेगवेगळ्या दिवशी असू शकतात. श्रावण महिन्यात लागोपाठच्या दोन दिवशी पौर्णिमा असेल, तर पहिल्या दिवशी नारळी पौर्णिमा आणि दुसऱ्या दिवशी राखी पौर्णिमा असते. राखी पौर्णिमेच्या दिवशी भारताच्या

उत्तराखंड राज्याच्या चंपावत जिह्यातल्या देईपुरी इलाख्यात बरही देवीला खुश करण्यासाठी गावातल्या दोन गटांत एकमेकांवर दगडफेक होते. दगडफेकीत अनेकजण घायळ होतेत. २०१९ साली १२० लोक जखमी झाले होते. मात्र हायकोर्टने दगडफेकीवर बंदी आणल्याने काही लोकांनी दगडांऐवजी सफरचंदे फेकून मारली.

उत्तर भारतात या महिन्यात झुलन यात्रा, रक्षाबंधन, जन्माष्टमी व नंदोत्सव हे उत्सव विशेष महत्त्वाचे मानतात. झुलन जत्रा हा दोलोत्सव आहे. पौर्णिमेच्या दिवशी राधा व कृष्ण यांना हिंदोळ्यावर बसवून झोके देतात व स्त्रिया त्यांच्यासंबंधी गीते गातात. हा उत्सव एकादशी पासून पौर्णिमेपर्यंत चालतो. कृष्ण जन्माच्या दुसऱ्या दिवशी नंदोत्सव करतात. नंदाला पुत्र झाला असे समजून या दिवशी हळदी-कुंकू मिसळलेले पाणी पिचकापीने उडवतात. उदया पासुन श्रावण मास सुरू होत आहे आणि या महिन्याचा पहिला सोमवार त्यानिमित्त श्रावण सोमवार च्या सर्वांना हादिक शुभेच्छा!

*****
प्रवीण बागडे
नागपूर
दूरध्वनी : ९९२३६ २०९९९

धामण पाळा अन् धान्यात्पादन वाढवा

एका शेतकऱ्याच्या नांगराच्या फाळाने नाणिणीची तीन पिळ्ळे मृत्युमुखी पडली व त्यामुळे नागदेवतेचा कोप झाला अशीही समजूत प्रचलित आहे आणि तो वास्तववादी आहे. त्यामुळे या दिवशी शेतकरी आपल्या शेतात नांगरत नाही. कोणीही खणत नाही, घरी कोणीही भाज्या चिरायच्या नाही, तवा वापरायचा नाही व कुटायचे नाही असे काही निसमाचे पालन करण्याची प्रथा आहे. श्रद्धाळू माणसे नागदेवतेची पूजा करून तिला दूध-लाह्यांचा व गव्हाच्या खिरीचा नैवेद्य दाखवतात व आमचे संरक्षण कर अशी प्रार्थना करतात. अनंत (म्हणजेच शेष), वासुकी, पद्मनाभ, कम्बल, शंखनाल, धृतराष्ट्र, तक्षक आणि कालिया या ८ नागांची या दिवशी पूजा केली जाते. मात्र खालील श्लोकात वासुकी, तक्षक, कालिय, मणिभद्रक, ऐरावत, धृतराष्ट्र, कार्कोटक आणि धनंजय, असे वेगळेच नाग सांगितले आहेत.

वासुकिः तक्षकश्चैव कालियो मणि भद्रकः।

ऐरावतो धृतराष्ट्रः कार्कोटक धनञ्जयौ।।

भारतीय संस्कृतीत अनेक प्रकारे नागांची पूजा केली जाते. नाग म्हणजे फणाधारी सर्प, नाग्या फणेवर पुढच्या बाजूने दहाच्या अंका सारखे चिन्ह असते. नाग्याचा रंग हिरवट किंवा पिवळा असतो. त्याच्या तोंडात विष धारण करणारे दात असतात. नागाची जीभ दुभंगलेली असते. प्राचीन भारतीय लोकांनी त्याला देवत्व देऊन त्याला पूजा विषय बनवले. कृषी संस्कृतीत नागाच्या पूजनाचे महत्त्व विशेष आहे. नाग आणि साप हे शेताचे रक्षणकर्ते आणि शेतकरी बांधवांचा मित्र मानला जातो. या सणाच्या निमित्ताने विवाहित बहिणीला तिचा भाऊ माहेरी घेऊन येतो अशी पद्धत भारतात राबूत झाले आहे. नागपंचमीला स्त्रिया व मुली झाडाला दोरे बांधून गाणे म्हणत दोरे घेतात. पूजेला जाण्यासाठी हाताला मेहंदी लावण्याची पद्धतही हौसेचा भाग म्हणून आलेली दिसते. पूर्वी नागपंचमीच्या सणापूर्वी ८ ते १० दिवस आधी गल्लीतील सर्व लहान थोर स्त्रिया एकत्र येऊन फेर धरून गाणी म्हणायच्या. झिम्मा-फुगडी, घोडा-चुईफुई, पिंगा-काटवटकाना, पिंगा इत्यादी खेळ मनसोक्त खेळायच्या. खेळता-खेळता उखाणे, गाणी म्हणून मनमोकळं करायच्या. आजही पध्दत ग्रामीण भागात जास्त प्रचलित आहे. त्यामुळे नागपंचमीला जास्त महत्त्व

दिल्या जाते. दहन घाटावरती रात्रभर भजने होत असतात. या दिवशी महिला वर्तुळाकार आकार तयार करून झिम्मा-फुगडी सारखी नृत्ये व खेळ खेळतात. नारळ आणि लिंबू यांच्या या दिवशी शर्था लावल्या जातात. म्हणजे विशिष्ट अंतरावर नारळे ठेवून त्यांच्या पलिकडे फेकण्याची शर्ध फार जुनी परंपरा आहे. या दिवशी महिला घराची स्वच्छता करतात, जमिनी शेणाने सारवितात, अंगणात रांगोळी काढतात, नागाची चित्रे भिंतीवर काढतात आणि त्याची पूजा करतात. काही ठिकाणी नागाच्या वारुळापाशी महिला गाणी म्हणत जातात आणि वारुळाची पूजा करतात. भारताच्या काही प्रांतात नागपंचमीला जिवंत नागाची पूजा होते. दूध-लाहया ह्या माणसाच्या आवडीच्या गोष्टी नागांना दिल्या जातात, पण ते त्यांचे अन्न नाही हे लक्षात ठेवले पाहिजे. पावसाळ्यात तो माणसाच्या हिताचा आहार आहे. नागाच्या मंदिरात त्या दिवशी बाऱ्या सामुहिकरित्या म्हटल्या जातात. त्यामुळे एखाद्याला दंश झाला की त्या बाऱ्या म्हटल्याने विष सहज उतरते आणि जीव वाचला जातो.

शिराळ्याची नागपंचमी पूर्वी देशातच नव्हे तर परदेशांत ही प्रसिद्ध होती. नागपंचमीसाठी पूर्वी लाख भर लोक जमायचे. परंतु, सापांचे होतारे हाल पाहून येथील निरक्ष व वन्यजीव प्रेमींनी थेट मुंबई हायकोर्टात धाव घेतली. कोर्टाने वन्यजीव संरक्षण कायद्यानुसार २००२ मध्ये आदेश देऊन सापांना पकडणे, त्यांचा खेळकरणे तसेच मिरवणूक काढणे, प्रदर्शन करणे, त्यांच्या स्पर्धा भरवणे यांना शासनाने बंदी केली. तसेच या आदेशाचे तंतोतंत पालन करण्याची जबाबदारी जिल्हा प्रशासन, जिल्हाकोर्ट, वन खाते आणि पोलिसांवर सोपविली. त्यामुळे रस्तो रस्ती सापांचे खेळ दाखविणे बंद करण्यात आले नाहीतर नागपंचमीच्या आठवडयापासुन हे खेळ मोठमोठ्या शहरात बिनादिक्त सुरू राहायचे. त्यामुळे काही वर्षांपासून बत्तीस शिराळावत फक्त प्रतिकाम्मक मिरवणूक काढली जाते. आजचे नागपंचमीचे व्रत नाग प्रदेशातील एका तरी व्यक्तीशी संपर्क निर्माण करून करता येईल. दात काढलेल्या आणि उपाशी ठेवून टोपलीतून आणलेल्या नागांचा छळ थांबविणे. नाग, सापांची उपयुक्तता घरोघरी, शाळा, महाविद्यालये यांच्या मध्ये जाऊन सांगितली पाहिजे. नागामुळे उंदरांच्या संख्येवर नियंत्रण राहते. हरितक्रांतीची मनीषा पूर्ण व्हायची तर उंदरांच्या पोटात जाणारे

बदल यांच्यातील संबंधांकडे लक्ष वेधले. जिनिव्हा येथे जारी ‘क्लायमेट चेंज २०२३ च्या सिंधेसिस अहवाला’ने देखील ‘आता नाही तर कधीही नाही’ अशी इशारेवजा सूचना देत सावध केले आहे. हवामान बदलामुळे दिवसेंदिवस अडचणी वाढत असून कालांतराने जागतिक तापमानातील वाढ एवढ्या पातळीवर जाईल की नागरिकांना ते तापमान सहन करणे अशक्य राहील, असे म्हटले आहे. परिणामी हवामान बदल धोकादायक श्रेणीत आला आहे आणि त्यामुळे लोकांचे आयुष्य एकप्रकारे संकटातच सापडले आहे. ‘वर्ल्ड इकोनॉमिक फोरम’च्या फेब्रुवारी २००० मध्ये प्रकाशित ‘क्वॉंटिफायटिंग इम्पॅक्ट ऑफ क्लायमेट चेंज ऑन मुन हेल्थ’मध्ये म्हटले, हवामान बदलामुळे आगामी काळात सुमारे दीड कोटी नागरिकांच्या आरोग्यावर विपरित परिणाम होऊ शकतो. यापेक्षा आणखी भीतीदायक गोष्ट म्हणजे हवामान बदलामुळे नागरिकांना कल्पनेपलिकडचे. गंभीर आजार होऊ शकतात. एप्रिल २०२२ मध्ये ‘नेचर जनरल’ च्या ‘क्लायमेट क्रॉसचेंज इंक्रिजस्क्रॉस स्पेसिज व्हायरल ट्रान्समिशन रिस्क’ नावाच्या संशोधन अहवालात म्हटले, हवामान बदलामुळे ‘ग्लोबल मॅमालियनवायरोम’ वाढण्याची शक्यता आहे. दुर्दैवाने अशी स्थिती निर्माण झाली तर जेनेटिक स्पिलओव्हर म्हणजेच प्राण्यातून मानवाकडे आणि मानवाकडून प्राण्याकडे आजार पसरण्याचा मार्ग मोकळा होईल आणि त्यामुळे भविष्यात महासाथीची शक्यता राहू शकते. हवामान बदलामुळे होणारे भयंकर आजार आणि महासाथीच्या शक्यतेने काही देश खबरदारी घेत आहेत. फ्रान्सने २०१९ मध्ये आपल्या एकूण खर्चाच्या दहा टक्के वाटा पर्यावरण संरक्षणासाठी बाजूला काढून ठेवला आहे. तसेच नेपाळने एकूण बजेटच्या २७ टक्के निधी ग्रीनबजेटसाठी राखून ठेवला आहे आणि यावर्षी किरीबाती सीं देशाने पर्यावरण संरक्षणाच्या निधी वाटपात प्रत्येक व्यक्तीमागे २० टक्के निधी राखून ठेवला आहे. भारताचा विचार केल्यास ओडिशा राज्याने २०१९-२० मध्ये हवामान बदलासंदर्भातील अर्थसंकल्प मांडला होता. पर्यावरणाबाबत सजगता दाखविणारे आणि गुंतवणूक करणारे ओडिशा पहिले राज्य ठरले. त्यानंतर बिहार, आसाम, मेघालय, पॉडचेररीने देखील हवामान बदलामुळे निर्माण होणा-या परिस्थितीचा सामना करण्यासाठी ठोस पावले उचलली.

*****

प्रविण बागडे
नागपूर
भ्रमणध्वनी : ९९२३६२०९९९

तुमच्या डोकेदुखीचे कारण तुम्हाला माहिती आहे का? या लक्षणांवरून ओळखा, तज्ज्ञांनी केला खुलासा

आणि बद्धकोष्ठता यामुळे होऊ शकते.

डॉ. मिश्रा गोस्वामी म्हणाल्या की, रक्तवाहिन्यांमध्ये तीव्र स्पंदनांसह डोळ्यांच्या बाजूला आणि कपाळावर वेदना जाणवते.

कधी कधी ती स्वतःहून शांत होते किंवा तेलाने मसाज केल्याने शांत होते आणि चांगली झोप लागते. रात्रीच्या जेवणानंतर एक चमचा तूप घ्या. गरम जेवणामुळे वात कमी होतो.

खाद्य व्यक्तीमध्ये डोकेदुखीसह कोणत्याही प्रकारचे आजार असणे हे वात, पित्त आणि कफच्या मूलभूत जैव ऊर्जेतील असंतुलनाचे लक्षण आहे आणि त्यांना पुन्हा संतुलनात आणणे हाच त्यावरील उपाय आहे, असे डॉ. मिश्रा गोस्वामी म्हणतात.

डोकेदुखीचे प्रकार: वातज डोकेदुखी : या प्रकारची डोकेदुखी तणाव, वाऱ्याची झुळूक, अशु दाबून ठेवणे, खूप रडणे, सतत खाली पाहणे किंवा खूप बोलणे

लागल्यावर ही डोकेदुखी वाढते.

गोस्वामी यांनी शिफारस केली की, थंडवा देणारे, सुखदायक आणि ताजे अन्न हा आहाराचा भाग असावा. रिकाम्या पोटी तूप आणि गुलकंद घेतल्याने तसेच चंदनसारखे थंड करणारे तेल लावल्यानेही वेदना कमी होण्यास मदत होते.

कफजा डोकेदुखी : बहुतेकदा सायनसशी संबंधित, या प्रकारच्या डोकेदुखीमुळे डोके जड वाटते, मंद वेदना आणि भुवयाभोवती कडकपणा जाणवतो. उबदार अन्न आणि कोमट तेल लावल्याने वेदना कमी होण्यास मदत होते. सुट पावडर पेस्ट लावणे किंवा त्रिफळा पाणी घेतल्याने डोकेदुखी कमी होण्यास मदत होते, असे डॉ. मिश्रा गोस्वामी यांनी सांगितले.

डोकेदुखी कमी करण्यासाठी काय करता येईल? डॉक्टरांच्या मते, पहिली पायरी म्हणजे तुमची डोकेदुखी का होत आहे ते ओळखा. घरी शिजवलेले जेवण घ्या आणि अल्कोहोल, धूम्रपान टाळा व तळलेले पदार्थ खाऊ नका.

मन निरोगी ठेवण्यासाठी योगाभ्यास करा आणि नियमित व्यायाम करा. हायड्रेटेड राहा आणि शरीराची योग्य मुद्रा राखा, असे डॉ. मिश्रा गोस्वामी म्हणाल्या. निरोगी जीवनशैलीचा अवलंब केल्याने एकूणच आरोग्य सुधारेल. जर तुम्हाला वातावरण डोकेदुखीचा त्रास होत असेल तर योग्य मार्गदर्शनासाठी तुमच्या डॉक्टरांशी संपर्क साधा, असे डॉ. मिश्रा गोस्वामी यांनी सुचवले.

पोटात साचलेल्या घाणीमुळे जडतात गंभीर आजार; पोषणतज्ज्ञांनी सांगितलेल्या 'या' पेयानं अंतर्गत अवयव ठेवा स्वच्छ

आपल्या आतड्यांचे आरोग्य चांगले राखणे हेदेखील महत्त्वाचे आहे. चांगल्या आरोग्यासाठी आता काय खावे, काय खाऊ नये याबाबत अनेक जण सजग आहेत. या पाश्चिमीवर आतड्यांचे आरोग्य सुधारण्यासाठी आपण कसे जेवावे हे माहीत असणेही गरजेचे आहे. आतड्यांचे आरोग्य सुदृढ राहणे निरोगी शरीरासाठी गरजेचे आहे. जर आतड्यांचे आरोग्य चांगले असेल, तर आपली रोगप्रतिकार शक्ती उत्तम राहते; पण अनेकदा आपण आतड्यांच्या आरोग्याकडे लक्ष देत नाही आणि स्वतःहून आरोग्याच्या समस्या आंगावर ओढवून घेते. दरम्यान, सोशल मीडियावर अनेक डिजिटल निर्माते आरोग्यासाठी घरगुती पेये कशी बनवावीत हे सांगत असतात. अशाच एक पेयाच्या सेवनेने आतड्यांचे आरोग्य सुधारते, असा दावा केला जात आहे.

त्यामध्ये अननस, काकडी, आले, लिंबू व पाणी अशा मिश्रणाने हे पेय तयार केले जाते. चला तर मग नक्की काय आहे पेय? या पेयाच्या सेवनेने खरेच आतड्यांचे आरोग्य सुधारते का हे जाणून घेऊ.

च्या संस्थापक प्रमुख आरोग्य प्रशिक्षक व पोषणतज्ज्ञ फंक्शनल न्युट्रिशनल प्रीती त्यागी यांनी या संदर्भात दी इंडियन एक्सप्रेसशी बोलताना सविस्तर माहिती दिली आहे. प्रीती त्यागी सांगतात, या पेयाद्वारे आतडे स्वच्छ करण्याची ही प्रक्रिया संपूर्ण आरोग्यासाठी आणि आतडे निरोगी राखण्यासाठी खूप प्रभावी आहे. एकंदरीत हे पेय वजन कमी करण्यात आणि डिटॉक्सिफिकेशनमध्येही मदत करते. हे पेय तयार करण्यासाठी अननस, काकडी, आले, लिंबू व पाणी यांचे मिश्रण करून गाळून घ्या.

प्रीती त्यागी सांगतात, वर नमूद केलेल्या सर्व घटकांमध्ये ऑटोऑक्सिडंट्सचे प्रमाण जास्त आहे, ज्यामुळे वजन कमी होते

काय नाही. त्यासाठी आपण रोज आतड्याची काळजी घेणे आणि संतुलित आहार घेणे गरजेचे आहे. निरोगी जीवनशैलीमध्ये अतिरिक्त कॅलरीज कमी करण्यासाठी नियमित व्यायामाचाही समावेश करणे आवश्यक आहे. साखर आणि साखरयुक्त पेये टाळल्याने ऊर्जेची पातळी उच्च राहून, एकंदर आरोग्य चांगले राहते.

हे पेय आहारात किती वेळा घ्यावे? प्रीती त्यागी यांनी सल्ला दिला की, तुमच्या आहारात समाविष्ट केलेले कोणतेही डिटॉक्स पेय दोन आठवड्यांपेक्षा जास्त काळ घेऊ नये. तसेच याचा परिणाम दिसायला थोडा वेळ लागू शकतो, असेही त्यांनी सांगितले.

महात्मा बसवेश्वरमध्ये 'स्वामुक्ता' प्राध्यापक संघटनेचा जिल्हा मेळावा संपन्न

लातूर :- उच्च शिक्षण विभागातील अधिकाऱ्यांकडून भारतीय संविधानातील तरतुदींमध्ये घरगुती पद्धतीने बदल करून असलेल्या मनमानी कारभाराच्या विरोधात महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाने पुकारलेल्या राज्यव्यापी आंदोलनाची जनजागृती करण्यासाठी महात्मा बसवेश्वर महाविद्यालय, लातूर येथे 'स्वामुक्ता' प्राध्यापक संघटनेचा लातूर जिल्हा मेळावा संपन्न झाला.

या मेळाव्याच्या अध्यक्षस्थानी स्वामुक्ताचे प्रसिद्धी प्रमुख प्रभारी प्राचार्य डॉ. संजय भोपाळे, पित्त आणि कफच्या मूलभूत जैव ऊर्जेतील असंतुलनाचे लक्षण आहे आणि त्यांना पुन्हा संतुलनात आणणे हाच त्यावरील उपाय आहे, असे डॉ. मिश्रा गोस्वामी म्हणतात.

महात्मा बसवेश्वर यांच्या प्रतिमेला विनम्रपणे अभिवादन केले. यावेळी केंद्रीय अध्यक्ष डॉ.सूर्यकांत जोगदंड म्हणाले की, संघटनेने प्राध्यापकांच्या विविध प्रश्नांवर आजपर्यंत वेगवेगळ्या आंदोलनाच्या माध्यमातून न्याय मिळवून दिले आहेत. मौलिक हक्क व लाभ याबाबत सविस्तर मांडणी केली. तसेच आगामी काळात प्राध्यापकांच्या समोरील आव्हाने व त्यासाठी संघटनेची गरज याची विस्तृत माहिती देवून उच्च शिक्षण विभागातील अधिकाऱ्यांकडून

भारतीय संविधानातील तरतुदींमध्ये घरगुती पद्धतीने बदल करून असलेल्या मनमानी कारभाराच्या विरोधात महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाने पुकारलेल्या राज्यव्यापी आंदोलनात सक्रिय सहभागी होण्याचे आवाहन सुद्धा त्यांनी यावेळी केले. यावेळी केंद्रीय उपाध्यक्ष डॉ.डी.एन.मोरे यांनी उच्च शिक्षण विभागातील अधिकाऱ्यांकडून भारतीय संविधानातील तरतुदींमध्ये घरगुती

पद्धतीने बदल करून युजीसी अधिनियम २०१८ मध्ये मोडतोड करून तयार केलेले प्रश्न, एम.फील प्राध्यापकांच्या बाबतीत सर्वोच्च न्यायालयाने स्वयं स्पष्ट निकाल देऊन देखील त्यांना पदोन्नतीचे लाभ मिळण्यापासून वंचित ठेवण्याचा सुरू असलेला सावळा गोंधळ, राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२०च्या अंमलबजावणी प्रक्रियेमध्ये निर्माण होणारे प्रश्न या अनुषंगाने अपत्यासंपूर्ण विवेचन केले. यावेळी सचिव डॉ.विजय भोपाळे यांनी दि.१६ ऑगस्ट

कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कोषाध्यक्ष डॉ.धोंडिबा भुरे यांनी केले. तर आभार डॉ.विजयकुमार सोनी मानले. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी डॉ.रत्नाकर बेडगे, डॉ. विलास लुटे, प्रा.विष्णू तातपुरे, आनंद खोपे, खुब्बा यांच्यासह कुस्ती प्रशिक्षण केंद्रातील सर्व खेळाडूंनी परिश्रम घेतले. या मेळाव्याला लातूर जिल्हातील विविध महाविद्यालयातील प्राध्यापक बंधू मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

रोजी स्वा.रा.ती.म. विद्यापीठ नांदेड येथे होणाऱ्या विराट मोर्चात सर्व प्राध्यापकांनी सहभागी व्हावे असे आवाहन केले. याप्रसंगी डॉ.दिलीप पाईकराव, डॉ.विष्णू पवार यांनी उपस्थितांना मार्गदर्शन केले. यावेळी जिल्हा सचिव डॉ.अमोल लाटे आपल्या प्रस्ताविकात म्हणाले की, विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या १८ जुलै २०१८ रोजीच्या अधिसूचनेची जशास तशी अंमलबजावणी करावी, पीएच.डी व एम.फील करिता देय असलेल्या प्रोत्साहनपर वेतनवादी पुरवत कराव्यात, सहयोगी प्राध्यापक पदावरील पदोन्नतीचे लाभ मुलाखत दिनांकापेवजी पात्रता दिनांकापासून घावते, एम.फिल. धारक प्राध्यापकांना पदोन्नतीचे लाभ तात्काळ देऊन त्यांचा छळ थांबवावा. दि.०१ नोव्हेंबर २००५ नंतर सेवते आलेल्या सर्वाना जुनी पेंशन योजना लागू करण्यात यावी. पूर्णवेळ प्राध्यापकांची रिक्त पदे तात्काळ भरण्यात यावी याबाबत संघटनेने जाहीर केलेल्या कृती कार्यक्रम आणि प्रमुख मागण्याची सविस्तर माहिती सर्वाना दिली. यावेळी शिक्षण विश्व आंदोलन विशेषांक - ०२ चे मान्यवरांच्या हस्ते विमोचन करण्यात आले.

तसेच जिल्हा कोषाध्यक्ष प्रा.डॉ.धोंडिबा भुरे यांना स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडची नुकतीच पीएच.डी. पदवी प्रदान करण्यात आली त्याबद्दल त्यांचाही सत्कार यावेळी करण्यात आला. आपल्या अध्यक्षीयसमारोपात डॉ.संजयगवईयांनी संघटना व संघटनेची ध्येय धोरणे याबाबत सभागृहाला संबोधित केले.

कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कोषाध्यक्ष डॉ.धोंडिबा भुरे यांनी केले. तर आभार डॉ.विजयकुमार सोनी मानले. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी डॉ.रत्नाकर बेडगे, डॉ. विलास लुटे, प्रा.विष्णू तातपुरे, आनंद खोपे, खुब्बा यांच्यासह कुस्ती प्रशिक्षण केंद्रातील सर्व खेळाडूंनी परिश्रम घेतले. या मेळाव्याला लातूर जिल्हातील विविध महाविद्यालयातील प्राध्यापक बंधू मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

आतड्यांच्या चांगल्या आरोग्यासाठी 'हे' पॉवर ड्रिंक ठरेल वरदान! आहारतज्ज्ञांनी सांगितले फायदे

आपल्या आरोग्यासंबंधी माहितीसाठी अनेकदा आपण गूगलवर सर्च करतो किंवा सोशल मीडियावर अवलंबून राहतो. आजकाल सोशल मीडियावर अनेक नुसखे तसेच काही फायदेशीर हेल्थ टिप्सदेखील असतात. यात काही आहार पद्धती, स्पेशल ड्रिंक्स किंवा काही घरगुती उपाय करून अमूक आजार पळवा तमूक आजारामधून बरे व्हा, असे सल्ले दिले जातात. परंतु, यातलं नेमकं खरं काय, खरोखरच असे सल्ले फायदेशीर असतात का? हेच आपण आज या लेखातून जाणून घेणार आहोत. एका कॉन्ट्रिब्युटरच्या मते मेथी आणि एका विशिष्ट जातीची बडीशेप यांचे मिश्रण कोमट पाण्यात घालून आणि हळद आणि दालचिनीच्या मिश्रणात मिसळल्याने रोगप्रतिकारशक्ती आणि आतड्यांचे आरोग्य सुधारू शकते. या पॉवर ड्रिंकच्या शोधात असलेल्यांनी हा लेख नक्की वाचा. याबद्दल अधिक जाणून घेण्यासाठी ने आहारतज्ज्ञ सल्लागार आणि मधुमेह प्रशिक्षक कनिष्ठा मल्होत्रा यांच्याबरोबर चर्चा केली आणि आपल्या नियमित आहारात हे पेय घेण्याचे आरोग्याचे फायदे आणि वारंवारता जाणून घेतली. या घटकांचे आरोग्य फायदे काय आहेत? मेथी किंवा मेथीच्या दाण्यांमध्ये भरपूर फायबर असते, जे नियमितपणा वाढवते आणि चांगल्या आतड्यांतील बॅक्टेरियांना आहार देते. हे पचनसंस्थेतील जळजळदेखील शांत करू शकते, असे कनिष्ठा मल्होत्रा यांनी सांगितले. बडीशेपच्या बियांमध्ये कार्मिनेटिव्ह/अँटी स्प्यास्मोडिक गुणधर्म असतात, जे ब्लोटिंग आणि गॅसपासून मुक्तता देतात. हे पचनास मदत करते, असंही त्या म्हणाल्या. दालचिनीमध्ये दाहकविरोधी आणि सूक्ष्मजीव विरोधी गुणधर्म असतात, जे आतड्यांच्या आरोग्यासाठी फायदेशीर ठरतात. तसेच रक्तातील साखरेची पातळी नियंत्रित करण्यासदेखील याची मदत होऊ शकते, जे एकूणच चयापचय संतुलन राखते आणि अप्रत्यक्षपणे आतड्यांच्या आरोग्यास समर्थन देते. हळद हा दाहकविरोधी मसाला आहे. कर्क्युमिन हे हळदीतील सक्रिय संयुग आहे, जे दाह किंवा सूज कमी करते आणि निरोगी आतड्यांतील मायक्रोबायोमच्या वाढीसाठी (सूक्ष्मजीव) प्रोत्साहन देऊन आतड्यांचे आरोग्य सुधारू शकते. हे आतड्यांचे आरोग्य सुधारते आणि लीकी गट सिंड्रोमचा धोका कमी करते. लीकी गट सिंड्रोम म्हणजे आतड्यांचे अस्तर कमकुवत झाल्यामुळे बॅक्टेरिया आणि विषारी पदार्थ रक्तप्रवाहात प्रवेश करतात.मल्होत्रा यांनी हे पेय सकाळी रिकाम्या पोटी किंवा जेवणानंतर घ्यावे, असे म्हटले आहे. जेवणानंतर घेतल्यास पचनास मदत होते. हे पेय दिवसातून एक-दोनदा घेतल्यास बहुतेक लोकांसाठी सुरक्षित असते.

युरिक सिडची पातळी झपाट्याने होईल कमी; आहारात करा 'या' पाच पदार्थांचा समावेश

युरिक अॅसिडची समस्या सामान्य झाली आहे. बऱ्याच लोकांना याचा त्रास होतो. युरिक सिड हा रक्तात आढळणाऱ्या विषारी घटक आहे; जो प्युरिन नावाच्या रसायनापासून वाढतो. अतिरिक्त प्युरिनयुक्त पदार्थ खाण्यामुळे शरीराला युरिक अॅसिड नष्ट करणे कठीण होते आणि त्यामुळे आरोग्याच्या अनेक समस्या उद्भवू शकतात.

जर तुमच्या शरीरात युरिक सिडचे प्रमाण वाढत असेल, तर त्याचे दुष्परिणाम शरीरावर दिसून येतात. जसे की, उच्च रक्तदाब, अस्वस्थ वाटणे, अस्वस्थ वाटणे, सांधेदुखी, अंगावर सूज येणे इत्यादी त्रास जाणवू लागतात. तसेच, काही वेळा किडनीचे त्रास, हृदयविकाराचा झटका यांसारखे धोकादायक आजारही होऊ शकतात. युरिक अॅसिडवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी आहाराकडे विशेष लक्ष द्यायला हवे. युरिक अॅसिड नियंत्रित करण्यासाठी औषधांची आवश्यकता असली तरी काही नैसर्गिक पद्धतींद्वारेही ते कमी करता येते. वाढलेले युरिक अॅसिड कमी करण्यासाठी आहारात कोणत्या पदार्थांचा समावेश करावा, याविषयी हैदराबाद येथील केअर हॉस्पिटलच्या डॉ. जी. सुषमा यांनी माहिती दिली असल्याचे वृत्ती दी इंडियन एक्सप्रेसने दिले आहे. त्यासंबंधी सविस्तर माहिती जाणून घेऊ.

वाढलेले युरिक सिड कमी करतील 'हे' पदार्थ केळी केळीमध्ये प्युरिनचे प्रमाण खूपच कमी असते. हे फळ क जीवनसत्त्वाने समृद्ध आहे. तुम्ही आहारात केळीसारख्या

कमी प्युरिनयुक्त फळांचा समावेश केल्यास तुमच्या रक्तातील युरिक अॅसिडची पातळी कमी होण्यास मदत होते.

कमी चरबीयुक्त दूध आणि दही कमी चरबीयुक्त दूध आणि कमी चरबीयुक्त दही तुमच्या युरिक अॅसिडची पातळी कमी करण्यास मदत करते. एवढेच नाही, तर ते तुमच्या शरीरातून युरिक सिड बाहेर काढण्यास मदत करते.

कॉफी युरिक सिडची उच्च पातळी सामान्य करण्यासाठी कॉफी पिऊ शकता. हे युरिक सिडचे प्रमाण कमी करू शकते. जर तुम्हाला जास्त प्रमाणात युरिक सिडचा त्रास होत असेल, तर तुम्ही आहारात कॉफीचा समावेश तुम्ही करू शकता; पण त्याचे सेवन मर्यादित प्रमाणातच करणे योग्य ठरेल.

लिंबूवर्गीय फळे क जीवनसत्त्वाने समृद्ध लिंबूवर्गीय फळे युरिक सिड कमी करू शकतात. त्यासाठी लिंबू, संत्रे, अननस, पपई, टोमॅटो, आवळा इत्यादी लिंबूवर्गीय फळे खा. त्यामुळे वाढलेले युरिक सिड कमी होण्यास मदत होईल.

चेरी फळांमधील चेरीदेखील शरीरासाठी खूप फायदेशीर ठरते. चेरीमध्ये अँटी-इन्फ्लेमेटरी गुणधर्म असतात; जे युरिक अॅसिड कमी करू शकतात. हायड्रेटेड राहा युरिक अॅसिडची पातळी नियंत्रणात राखण्यासाठी हायड्रेशन महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावते. अपुऱ्या पाण्याच्या सेवनामुळे युरिक सिडची पातळी वाढू शकते आणि त्यामुळे पाण्याचा वापर वाढवणे ही प्राथमिकता असली पाहिजे, असा सल्ला तज्ज्ञांनी दिला.

'नाॅमिनी'च्या संदेशाकडे दुर्लक्ष नको

अलीकडील काळात बँकांकडून, म्युच्युअल फंडकडून किंवा डीमॅट खात्यांबाबत सातत्याने नाॅमिनीसंदर्भात ग्राहकांना मेसेज पाठवून अलर्ट केले जाते; पण बहुतेक जण त्याकडे दुर्लक्ष करतात. वास्तविक, एखाद्या व्यक्तीच्या मृत्यूनंतर त्याच्या मालमत्तेवरून कोणताही वाद निर्माण होऊ नये यासाठी कायद्याने प्रत्येक व्यक्तीला आपला वारस, नाॅमिनी करण्याची परवानगी दिली आहे.

एखादा व्यक्ती बँकेत बचत खाते सुरू करत असेल, तर त्याला नाॅमिनीचा कॉलम भरण्याची सूचना केली जाते. नाॅमिनीचा सरळ अर्थ असा की, एखाद्या कारणामुळे खातेधारकाचा मृत्यू झाल्यास त्या खात्यातील रकमेची जबाबदारी नाॅमिनीवर येते. नाॅमिनी केवळ बँक खात्यापुरतीच केले जात नाही, तर गुंतवणुकीच्या वेळेसही आपल्या अर्जावर वारसदाराचे नाव लिहिण्यास सांगितले जाते. शेअर बाजारातील गुंतवणूक असो, विमा पॉलिसी असो, बँकेतील लॉकर असो किंवा सरकारी आणि बिगर सरकारी कंपनीत नोकरी असो. प्रत्येक ठिकाणी नाॅमिनीचे विवरण भरावे लागते. सर्वसाधारणपणे मालमत्तेसाठी नाॅमिनीपेक्षा मृत्युपत्र किंवा इच्छापत्र महत्त्वाचे ठरते. इच्छापत्र तयार केले नाही, तर ती मालमत्ता त्याच्या कायदेशीर वारसाला मिळते; परंतु

एखादी व्यक्ती किंवा सोसायटीत प्लॅट खरेदी करत असेल, तर त्यास नाॅमिनी नियुक्त करणे गरजेचे आहे. एखादा व्यक्ती आपल्या मालमत्तेसाठी कोणालाही नाॅमिनी म्हणून नियुक्त करू शकतो. हा नाॅमिनी त्या व्यक्तीची आई, वडील, भाऊ, बहीण, पती, पत्नी किंवा मुलेदेखील असू शकतात. अर्थात, कायदेशीर वारसदेखील नाॅमिनी असतात. याशिवाय एखादा व्यक्ती आपल्या मित्राला किंवा कुटुंबातील अन्य व्यक्तीला नाॅमिनी म्हणून नियुक्त करू शकतो. मात्र जी व्यक्ती नाॅमिनी म्हणून नेमलेली असते, ती व्यक्ती संबंधित मालमत्तेवर आपला हक्क दाखवू शकत नाही. याशिवाय नाॅमिनी अल्पवयीन असेल, तर त्यासाठी एक गार्डियनदेखील नेमावा लागतो. हा गार्डियन नाॅमिनी नसल्याने नियुक्त करू शकतो. मालमत्तेचा खरा वारसदार कोण? जर एखाद्या व्यक्तीने

अन्य व्यक्तीला आपल्या मालमत्तेचा नाॅमिनी म्हणून नेमले असेल, तर त्या व्यक्तीच्या मृत्यूनंतर त्याची मालमत्ता नाॅमिनीच्या नावावर होईल, असे म्हणत धरणे चुकीचे आहे. नाॅमिनी केवळ केअरटेकरची भूमिका बजावू शकतो आणि संबंधित व्यक्तीचा मृत्यू झाल्यानंतर त्यांनी नेमलेल्या नाॅमिनीने सर्व मालमत्ता कायदेशीर वारशाला सोपवणे गरजेचे आहे. कायदेशीर वारशात पती, पत्नी, आई, वडील, भाऊ, बहीण किंवा मुले यांचा समावेश असू शकतो. जर एखाद्या व्यक्तीने संपूर्ण मालमत्ता इच्छापत्राच्या आधारे निश्चित केली असेल, तर नाॅमिनीला ती मालमत्ता कायदेशीर वारशाला सोपवणे बंधनकारक आहे. या गोष्टींना नाॅमिनी आवश्यक नोकरदार व्यक्तींनी कंपनीत नाॅमिनीचे विवरण भरणे गरजेचे आहे. संबंधित कर्मचार्याचा मृत्यू झाल्यास कंपनीत नाॅमिनीच्या नावावर कायदेशीर वारशाला सोपवणे नाॅमिनीचे विवरण भरणे गरजेचे आहे. बँकेत खाते सुरू करताना, शेअर बाजारात गुंतवणूक करताना किंवा अन्य ठिकाणी गुंतवणूक करताना नाॅमिनीचा कॉलम भरणे गरजेचे आहे. बँकेत संपुंक रुपाने खाते सुरू असले तर आणि त्यापैकी एकाचे निधन झाले, तर खात्यातील रक्कम दुसऱ्या व्यक्तीला मिळते. त्यानंतरच त्याची जबाबदारी नाॅमिनीवर येते.

मित्र परिवाराची थाप पाठीवर असणारा व्यक्ती सर्वात नशीबवान उत्तम तरकसे

नवी मुंबई :- कर्जत येथे मैत्री दिनाच्या निमित्ताने १९९५ रोजी महाराष्ट्र पोलीस दलातील ठाणे शहर पोलीस आयुक्तालयात भरती झालेल्या पोलीस अमलदारांची २९ वर्षे सेवा पूर्ण झाल्याने कर्जत राधाई रिसॉर्ट मध्ये मित्र सर्कलचे स्नेहसंमेलन आयोजन करण्यात आले होते. त्याच बॅच मधील आणि सद्या गुन्हे शाखा गुन्हे शाखा नवी मुंबई पोलीस दलात कार्यरत आसलेले व नुकताच राज्य शासनाच्या समाजभूषण पुरस्काराने सन्मानित ज्येष्ठ कवी साहित्यिक श्री उत्तम दा. तरकसे (आसरडोहकर) हे सुद्धा ठाणे पोलीस दलात भरती झालेले आहेत ते सध्या नवी मुंबईत गुन्हे शाखेत कार्यरत आहेत ते त्यांच्या धावपळीतून जीवनातून काही वेळासाठी वेळ काढून सदर कार्यक्रमात मित्रांसोबत सामील झाल्याने त्यांच्या मित्रांचा आनंद गगनात मावेनासा झाला आणि म्हणून उत्तम तरकसे यांचा आदर करत त्यांच्या मित्रांनी आयु. उत्तम दासु तरकसे यांचा शाल श्रीफल व सन्मानचिन्ह

त्यांच्या कार्याचा गौरव व सन्मान करण्यात आला काही अमलदार पोलीस निरीक्षक या पदावर सुद्धा बढती झालेले आहेत सदर सन्मानानंतर उत्तम तरकसे यांना मनोगत व्यक्त करण्याचा आग्रह केला तेव्हा ते आपल्या मनोगतात म्हणाले की माझे आतापर्यंत शेकडो सन्मान महाराष्ट्रामध्ये व महाराष्ट्र बाहेर सुद्धा वेगवेगळ्या ठिकाणी झाले आहेत परंतु एखादी व्यक्ती आपल्या कर्तुत्वाने पुढे जात असताना ज्याच्या पाठीवर मित्र

परिवाराची थाप आसणे म्हणजे त्याच्यासारखा नशीबवान जगामध्ये कुठे शोधूनही सापडणार नाही असाच मी एक नशीबवान व्यक्ती आहे कारण माझ्या सुद्धा पाठीवर माझ्या मित्र परिवाराची थाप आहे म्हणायला हरकत नाही असे मोलाचे विचार मांडत सर्व हजर काही कारणाने हजर न शकलेल्या सर्व मित्रांचे आभार मानत पुढच्या वर्षी पूर्णवेळ मी तुमच्यासोबत राहील असे वचन देत कार्यक्रमाची सांगता करत सर्व मित्रांचा निरोप घेतला.

हातभट्टी दारु तयार करणाऱ्या अड्ड्यावर अचानक छापेमारी करत एका दिवसात हातभट्टीचे ७२ गुन्हे दाखल. १० लाख ९३ हजार रुपयांचा मुद्देमाल नष्ट. लातूर पोलिसांची कारवाई.

लातूर :- हातभट्टी दारु तयार करणाऱ्या अड्ड्यावर अचानक छापेमारी करत एका दिवसात हातभट्टीचे ७२ गुन्हे दाखल. १० लाख ९३ हजार रुपयांचा मुद्देमाल नष्ट. लातूर पोलिसांची कारवाई. लातूर जिल्ह्यातील अवैध धंदावर प्रभावी कारवाई करण्यासाठी विशेष मोहीम व राबवून कॉबिंग ऑपरेशन राबवून अवैध धंदावर कार्यवाही करण्याचे आदेश पोलीस अधीक्षक सोमय मुंडे यांनी दिले आहेत. त्याचाच एक भाग म्हणून दिनांक ४ ऑगस्ट रोजी अचानकपणे लातूर जिल्ह्यातील लपून-छपून हातभट्टी तयार करणाऱ्या ठिकाणावर वरिष्ठांचे मार्गदर्शनात जोरदार कारवाई मोहीम राबविण्यात आली. अवैध धंदावर कार्यवाही करण्यासाठी राबविण्यात आलेल्या विशेष मोहिमेमध्ये लातूर जिल्ह्यातील विविध पोलीस ठाण्यांच्या हद्दीमधील दुर्गम भागात लपून- छपून हातभट्टी तयार करून त्याची साठवणूक व विक्री करणाऱ्या वर गुन्हे दाखल करण्यात आले असून एकाच दिवशी व एकाच वेळी अचानकपणे संबंधित पोलीस ठाण्यांच्या हद्दी मधील हातभट्टी दारु

तयार करणाऱ्या ठिकाणावर छापेमारी करण्यात आली. अवैध हातभट्टी तयार करून त्याची विक्री व्यवसाय करणाऱ्या ७३ आरोपींवर ७२ गुन्हे दाखल करण्यात आले असून १० लाख ९३ हजार ७९९ रुपयांचा मुद्देमाल हातभट्टी दारूचे साहित्य व रसायन जप्त करण्यात आले आहेत. पोलीस अधीक्षक सोमय मुंडे, अपर पोलीस अधीक्षक डॉ.अजय देवरे यांचे मार्गदर्शनात लातूर पोलिसांनी अतिशय नियोजनबद्ध पद्धतीने कार्यवाही करत एकाच दिवशी, एकाच वेळी ७२ ठिकाणी छापेमारी करून हातभट्टी दारु तयार करणाऱ्या ७३ आरोपी विरुद्ध ७२ गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत.

मशरूमच्या भाजीचा हंगाम सुरु

किनवट/शेख शौकत :-निसर्गाचे वरदान लाभलेल्या किनवट तालुक्यात पावसाळा सुरु झाला की, वन भाज्या बहरतात. त्यामध्ये कटुले आणि टेकुळे (मशरूम) भाज्यांचा हंगाम सुरु झाला असून बाजारात विक्रीसाठी या भाज्या आल्या आहेत. पावसाची झड सुरु झाली आणि आभाळामध्ये दगांचा गडगडात झाला की टेकुळा नावाच्या वनस्पतीचा उगम होतो. टेकुळे म्हणजे मशरूम होय. टेकुळ्याची भाजी स्वादिष्ट होत असल्याने लोक ती आवर्जून खातात. ती आरोग्यासाठीही महत्त्वाची असते. किनवट तालुक्यात ही भाजी अनेक घरांमध्ये आवडीने खाल्ली जाते.

ही भाजी जंगलात डोंगर माथ्यावर, डोंगराच्या कडेला जास्त दिसून येते. ती शोधण्यासाठी लोक सकाळीच घराबाहेर पडतात आणि टेकुळे शोधून आणतात ही अनेक वर्षांची परंपरा आजही टिकून आहे. पावसाळ्यात कटुळ्याची भाजीही मोठ्या प्रमाणावर उपलब्ध असते. या दोन्ही भाज्या रानभाज्या म्हणूनच ओळखल्या जातात. किनवट शहरातील भाजीपाला बाजारातही गत काही दिवसांपासून कटुळे व टेकुळा अर्थात मशरूमची भाजी विक्रीसाठी उपलब्ध आहे.

लातूर जिल्ह्यातील दलित हत्याकांडाबाबत सीबीआय चौकशी करा चळवळीतील कार्यकर्ते ,पक्ष, संघटनांचे जिल्हाधिकाऱ्यांना निवेदन

लातूर :- लातूर शहर व जिल्ह्यात गेल्या अनेक दिवसांपासून विविध ठिकाणी दलित युवक,विद्यार्थी यांना जातीय मानसिक द्रेषातून हत्या व अत्याचार करण्याचे प्रकार वाढले आहेत. त्यामध्ये १)लातूर शहरातील एमआयडीसी येथील विवेकानंद शैक्षणिक संकुल व राजमाता जिजाऊ वस्तीगृहात इयत्ता सातवी मध्ये शिकणाऱ्या बौद्ध समाजातील अरविंद राजाभाऊ खोपे विद्यार्थ्यांचा संशयास्पद मृत्यू २) (मयत) सायली सिद्धार्थ गायकवाड रा.नायगाव तालुका चाकूर जिल्हा लातूर, विवेकानंद चौक पो.स्टे. ३)(मयत) आकाश व्यंकट सातपुते रा.भुसणी तालुका

औसा.औसा पो.स्टे.४)(मयत) सचिन शिवाजी सूर्यवंशी देवणी. उदगीर पो.स्टे. ५) विनोद पंढरी कांबळे रा. शिरूर अनंतपाळ ६) बालाजी शेषराव कांबळे रा.शिरूर अनंतपाळ. शिरूर अनंतपाळ पो.स्टे. वरील प्रकरणाची सीबीआय मार्फत चौकशी करावी व तात्काळ दक्षता कमिटी नेमून सदरील प्रकरणाची सखोल चौकशी करून फरार आरोपींना तात्काळ अटक करून न्याय देण्यात यावा अशी मागणी जिल्हाधिकाऱ्यांना निवेदनाद्वारे दलित समाजातील विविध संघटना पक्ष संस्था चळवळीतील कार्यकर्ते आली आहे. उद्यापासून गांधी चौक येथे तीन दिवसीय धरणे आंदोलन .

लातूरच्या रेल्वे आरक्षण केंद्राचे अमृत योजनेतून अत्याधुनिक सेवा सुविधेसह नूतनीकरण होणार पत्रकारांना पूर्ववत प्रवास सवलत देण्याची केंद्रीय रेल्वे बोर्डाकडे शिफारस- चंद्रकांत कातळे

लातूर :- लातूर शहराच्या मध्यवर्ती ठिकाणी असलेल्या रेल्वे आरक्षण केंद्राचे अमृत योजनेतून अत्याधुनिक सेवा सुविधासह नूतनीकरण लवकरात लवकर करण्यात येणार असून अधिस्वीकृती धारक पत्रकारांना रेल्वे प्रवासात पूर्ववत सवलत देण्याची शिफारस केंद्रीय रेल्वे बोर्डाकडे करण्यात आली असल्याची माहिती मध्य रेल्वेचे क्षेत्रीय सल्लागार समिती सदस्य चंद्रकांत कातळे यांनी दिली. मध्य रेल्वे विभागाच्या क्षेत्रीय रेल्वे सल्लागार (झेडआरयूसीसी) समितीची १२५ वी बैठक समितीचे अध्यक्ष तथा मध्य रेल्वेचे महाप्रबंधक श्री. रामकरणजी यादव यांच्या अध्यक्षतेखाली १ ऑगस्ट रोजी मुंबई येथील छत्रपती शिवाजी महाराज टर्मिनस येथे झाली. या बैठकीस समिती सचिव तथा वरिष्ठ उपमहाप्रबंधक श्री. अभय मिश्रा, उपमहाप्रबंधक अमितकुमार मंडल, श्रीमती मुदलियार, सर्व वरिष्ठ अधिकारी यांच्यासह समितीचे सर्व सदस्य मोठ्या

संख्येने उपस्थित होते. या बैठकीस लातूर येथील समितीचे सदस्य चंद्रकांत कातळे आणि शामसुंदर मानधना सहभागी झाले होते. लातूर येथील नवीन रेल्वे स्थानक अस्तित्वात आल्यापासून जुन्या रेल्वे स्थानक परिसरात असलेले रेल्वे तिकीट आरक्षण केंद्रांची अवस्था अत्यंत बिकट असून त्या परिसरात घाणीचे साम्राज्य निर्माण झाले आहे. आरक्षणासाठी येणाऱ्या प्रवाशांना बसण्याची व्यवस्था नाही, लिहिण्यासाठी टेबल, लाईट असून प्रकाश नाही, टॉयलेटची व्यवस्था नाही, पिण्याचे पाणी यासह कसल्याही प्रकारची सुविधा नाही आरक्षण केंद्रापर्यंत जाण्यासाठी रस्ताही नाही असा प्रश्न चंद्रकांत कातळे यांनी उपस्थित केला असता समितीचे अध्यक्ष श्री. रामकरण यादव यांनी सदरील आरक्षण केंद्राचे अमृत योजनेतून लवकरच अत्याधुनिक सोयी सुविधेसह नूतनीकरण करण्यात येणार असल्याची

माहिती दिली. त्याचबरोबर अधिस्वीकृती पत्रकारांना कोरोना काळात बंद केलेली रेल्वे प्रवास सवलत पूर्ववत देण्याची मागणी केली असता, सवलत देण्याचा अधिकार केंद्रीय रेल्वे बोर्डाला असल्याचे सांगण्यात आले तेव्हा या बैठकीत अधिस्वीकृती धारक पत्रकारांना प्रवास सवलत पूर्ववत देण्याची शिफारस केंद्रीय रेल्वे बोर्डाकडे ठरावाद्वारे या बैठकीच्या माध्यमातून करण्यात आली. विविध नवीन रेल्वे गाड्या बाबतचा प्रश्न केला असता लातूर रेल्वेस्टेशनकरिता मंजूर झालेल्या पीट लाईनचे काम पूर्ण होताच आपल्या अपेक्षेपेक्षा अधिक रेल्वे गाड्या लातूर स्थानकातून देशभराच्या विविध भागात सुरु होतील. असे सांगून बहुतांशी महाराष्ट्र, दक्षिण मध्य प्रदेशातील काही भाग आणि ईशान्य कर्नाटक राज्य अशा मध्य रेल्वेच्या कार्यक्षेत्रात मध्य रेल्वे दररोज सरासरी ३७४ मेल/एक्सप्रेस गाड्या आणि १४५ पॅसेंजर/मै/

डेमू गाड्या चालवते, ज्यात दररोज सरासरी ५.२ लाख प्रवासी प्रवास करतात. वन स्टेशन वन प्रॉडक्ट या योजनेद्वारे स्थानिक उत्पादित मालाच्या विक्रीसाठी मध्य रेल्वेने १५९ स्टॉल सुरु केले आहेत अशी माहिती समिती अध्यक्ष यादव यांनी बैठकीत दिली. या बैठकीत समिती सदस्यांनी रेल्वे संबंधित विविध मुद्द्यांवर चर्चा केली. प्लॅटफॉर्म विस्तार, अमृत भारत स्टेशन प्रकल्पांतर्गत कामे, गाड्यांचा वक्तशीरपणा आणि नवीन गाड्यांच्या मागण्यांसह अनेक सूचना केल्या. सदस्यांच्या सूचनांना महत्त्व आहे. रेल्वेला प्रवाशांसाठी सेवा अधिक चांगली होण्यास मदत होते. सर्व सूचनांचे परीक्षण केले असून त्यावर सविस्तर विचारविनिमय केल्यानंतर अंमलबजावणी करण्याचे बैठकीचे अध्यक्ष तथा महाव्यवस्थापक यांनी आश्वासन देऊन प्रवाशांची यात्रा सुखद आणि सुलभ व्हावी यासाठी मध्य रेल्वे विभागाच्या वतीने अथक